

ประเด็นที่ 2 ผู้เป็นหุ้นส่วนผู้ดีயวประสงค์จะเลิกห้าง

เนื่องจากเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นเป็นสาระสำคัญยิ่งในการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนกัน ดังนั้นระยะเริ่มแรกของการเข้าเป็นหุ้นส่วนความเข้าใจกันและความสามัคคีกันก็ยังมีอยู่ แต่อยู่ต่อไปถ้าการค้าดำเนินไม่ค่อยดีหรือดีมากขึ้นเรื่อยๆ ความโลภความก้าวหน้า หรือความเชิงในการบริหารงานก็อาจจะเป็นตัวบ่งชี้ทำลายให้ความเข้าใจ และความสามัคคีนั้นลดน้อยลงได้ ฉะนั้นเพื่อป้องกันความเสียหาย ถ้าจะอยู่เป็นหุ้นส่วนกันต่อไป กฎหมายจึงบัญญัติให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ถ้าไม่มีความประสงค์จะทำการค้าต่อไป จะแสดงเจตนาให้เลิกกิจการห้างหุ้นส่วนนั้นเสียก็ได้ โดยกำหนดว่าจะต้องปฏิบัติให้เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังต่อไปนี้ คือ

1. ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องไม่มีกำหนดระยะเวลาการเลิกห้างไว้ หมายความว่า ในสัญญากรอตั้งห้างหุ้นส่วนจะต้องไม่มีข้อตกลงระหว่างหุ้นส่วนกี่บัญญัติของการดำเนินกิจการของห้างไว้ เช่นให้ห้างมีอายุดำเนินกิจการไว้ 10 ปีเป็นต้น เพราะว่าถ้ากำหนดอายุของห้างไว้แล้ว กฎหมายบอกว่าต้องเป็นไปตามนั้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนตกลงไปออกฉันท์ ยกเลิกสัญญานี้โดยเลิกห้างไปเลย ดังกล่าวมาข้างต้น

ฉะนั้นถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวประสงค์จะให้เลิกกิจการห้าง ก็จะต้องดูว่าห้างมีสัญญากำหนดอายุไว้หรือไม่ หรืออาจจะเป็นในการถือได้ คือ ถึงแม้ห้างจะมีกำหนดเวลาเลิกไว้ก็ตาม ต่อมามีครอบกำหนดเวลาแล้ว หุ้นส่วนทั้งหลายยังดำเนินกิจการต่อไป อย่างนี้ก็ถือว่าห้างนั้นไม่มีกำหนดเวลาเลิกไว้ก็ตาม ต่อมามีครอบกำหนดเวลาแล้ว หุ้นส่วนทั้งหลายยังดำเนินกิจการต่อไป อย่างนี้ก็ถือว่าห้างนั้นไม่มีกำหนดเวลาเลิกไว้ เมื่อไม่มีกำหนดเวลาเลิกไว้ หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็แสดงเจตนาเลิกได้

2. การแสดงเจตนาอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้เป็นหุ้นส่วน
ทุกคน กฎหมายเรียกว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นหุ้นส่วนทุกคนมีผล
ได้ผลเสียเต็มที่ในห้างนั้น จะนั่นการที่คุณได้คนหนึ่งประ прогрессจะ^{จะ}
เลิกห้าง แล้วไปปะชูบชิบบอกเพื่อนหุ้นส่วนบางคนเพื่อจะให้มีผล
ผูกพันหุ้นส่วนคนอื่นนั้นยอมทำไม่ได้ เพราะจะทำให้หุ้นส่วนคน
อื่นที่ไม่ทราบการแสดงเจตนาอ่อนน้อมถ่อมตนไป ดังนั้นถ้าหุ้น
ส่วนคนใดประ прогрессจะเลิกห้างก็ต้องแสดงเจตนาอ่อนน้อมถ่อมตน
ทุก ๆ คนให้รับทราบไว้ ส่วนหุ้นส่วนที่รับทราบนั้นจะมีความ
ยินยอมหรือไม่ ไม่สำคัญ เมื่อมีการแสดงเจตนาให้ทราบแล้วก็
ใช้ได้

3. จะต้องแสดงเจตนาบอกเลิกล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนสิ้นรอบปีในทางบัญชีเงินของห้างหุ้นส่วน หมาย
ความว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ประ прогрессจะเลิกห้างหุ้นส่วนนั้นจะต้อง^{จะ}
แสดงเจตนาบอกเลิกนี้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนสิ้นรอบปี
ในทางบัญชีเงิน ไม่ใช่อยู่ ๆ จะบอกเลิกเลยไม่ได้ ต้องมีระบะ
เวลาให้ห้างเตรียมเนื้อเตรียมตัวในการที่จะสะสางบัญชีทุกอย่าง
ให้เรียบร้อยด้วย ตัวอย่างเช่นทุกรอบปีบัญชีเงินของห้างกำหนด
ไว้ในวันที่ 30 กันยายน จะนั่นการยกเลิกห้างจะต้องบอกก่อนไม่
น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนวันที่ 30 กันยายน ก็คือประมาณเดือน
มีนาคม และไม่ได้หมายความว่า เมื่อบอกเลิกเดือน มีนาคม แล้ว
ห้างจะเลิกในเดือนมีนาคมทันที แต่ห้างจะไปเลิกเมื่อสิ้นสุดวันที่
30 กันยายน แล้ว

4. ต้องใช้สิทธิบอกเลิกด้วยความสุจริต

แสดงว่าการกระทำอะไรต้องมีความสุจริตเป็นที่ตั้ง^{ถ้า}ไม่สุจริตแล้วกฎหมายจะไม่คุ้มครอง ตัวอย่างเช่น แดง คำ
ขาว เน้าหุ้นส่วนกันทำการขายปืนในตำบลแห่งหนึ่ง ปรากฏต่อ^{มา}ว่า ห้างหุ้นส่วนจริงได้กำไรมาก ขาวจึงคิดตั้งร้านขายปืน
ด้วยตัวเองในตำบลนั้นบ้าง แต่ถ้าตั้งขึ้นมาก็จะเป็นการค้าที่แข่ง
กับห้างที่ตัวเป็นหุ้นส่วนตามมาตรา 1056 ในกรณีเช่นนี้ถือได้ว่า
ขาวใช้สิทธิโดยไม่สุจริต แดงและคำมีสิทธิร้องขอต่อศาล ขอให้

ศาลบังคับไม่ให้ข้าวใช้สิทธิตามมาตรา 1056 นี้ได้

5. การบอกเลิกของผู้เป็นหุ้นส่วนตามมาตรา 1056 นี้จะต้องเลิกในโอกาสอันควรด้วย

เช่น 釁 คำ ข่าว เข้าหุ้นส่วนกันทำการค้าขายพอ
ชื้อเครื่องมือปรับอาวุธปืนเข้ามาประจำที่ห้างเรียบร้อยแล้ว
แต่ยังไม่ได้ลงมือกระทำการรับจ้างหรือขายเป็นให้แก่ใคร ข่าว
ก็ขอเลิกห้างหุ้นส่วนโดยไม่มีเหตุผลอะไร อย่างนี้การบอกเลิก
นั้นทำไม่ได้ เพราะยังไม่ถึงโอกาสอันสมควร ถึงแม้ข้าวจะ
สุจริตอย่างไรก็ตามก็ทำไม่ได้

ข้อสังเกต จากกรณีต่าง ๆ ที่ได้อธิบายมา นี้ รวมวิธีแก้
ที่จะไม่ให้เลิกห้างหุ้นส่วนในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งใช้
สิทธิบอกเลิกตามมาตรา 1056 คือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ที่ยังมีความประสงค์จะดำเนิน
กิจการของห้างหุ้นส่วนต่อไปเสนอขอซื้อหุ้นของผู้ที่บอกเลิกนั้น
ไว้เสีย

2. ถ้าผู้บอกเลิกหุ้นไม่ยอมขายหุ้นให้ ผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ
ที่ประสงค์จะให้ห้างดำเนินการต่อไป ก็มีวิธีการแก้คือร้องต่อศาล
ขอให้ศาลมั่งค่าจัดหุ้นส่วนผู้นั้นโดยอ้างเหตุผลตามมาตรา 1057
และมาตรา 1058 ถ้าศาลเห็นว่าเหตุผลที่อ้างมานั้นสมควรและ
เข้ามาตรา 1057 และมาตรา 1058 ศาลมจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนผู้
เป็นต้นเหตุนั้นออกจากห้างหุ้นส่วนแทนที่จะสั่งให้เลิกห้างหุ้น
ส่วนได้ แต่ถ้าศาลเห็นว่าเหตุผลไม่สมควร ศาลมจะสั่งให้ห้างหุ้น
ส่วนสามัญเลิกกันเสียก็ได้

3. การเลิกโดยคำสั่งของศาล ห้างหุ้นส่วนสามัญอาจเลิกได้โดย
อีกสาเหตุหนึ่ง คือ ถูกศาลมั่งค่าจัดหุ้นส่วนให้เลิก การที่ศาลมจะสั่งให้เลิกได้
นั้น ก็ต้องได้รับคำฟ้องจากผู้เป็นหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นคนนำ
พยานหลักฐานเสนอให้ศาลมพิจารณาสั่งต่อไป

แต่กฎหมายก็ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องมีสาเหตุเข้า
กรณีต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย ถึงจะขอให้ศาลมั่งค่าจัดหุ้นส่วนให้เลิกได้ คือ

1. เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งนอกจากผู้ร้องฟ้อง
นั้น ล่วงละเมิดบทบังคับได ๆ อันเป็นข้อสารสำคัญ ซึ่งสัญญา
หุ้นส่วนกำหนดไว้แก่ตน โดยจงใจหรือเลินเล่ออย่างร้ายแรง
หมายความว่าได้มีการณ์ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดโดยที่มิใช่ผู้
ฟ้องร้องได้กระทำผิดในสาระสำคัญของสัญญาหุ้นส่วนนั้น
เช่น ทำทุจริตอย่างร้ายแรงโดยเจตนา หรือออกໄປเปิดร้านทำ
กิจการแข่งขันกับห้าง ซึ่งการกระทำเหล่านี้ย่อมก่อให้เกิดความ
เสียหายต่อห้างหุ้นส่วน และผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน และไม่มีบท
กฎหมายข้อใดที่บัญญัติให้ขับไล่หุ้นส่วนที่ทำความเสียหาย
ให้ออกจากห้างໄປໄได้ นอกจากจะลาออกจากเงิน มีแต่เพียง
กฎหมายที่บัญญัติถึงการเลิกกิจการของห้าง ถ้าหุ้นส่วนคนใด
ตาย ล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ และกฎหมายที่ให้
ฟ้องร้องต่อศาล ให้ศาลมั่งเลิกห้าง ถ้าบัญญัติหุ้นส่วนคนใดได้กระ
ทำผิดอย่างร้ายแรงโดยเจตนาฝ่าฝืนข้อตกลง อันเป็นสาระสำคัญ
ของสัญญาหุ้นส่วน ดังนั้นถ้าเกิดดังกล่าวในข้อ 1 นี้ หุ้นส่วนที่ได้
รับผลเสียหายก็ยื่นฟ้องต่อศาลมขอให้สั่งเลิกห้างได้

สำหรับการสั่งของศาลก็ขึ้นอยู่กับคุณพินิจของศาลว่า
จะสมควรหรือไม่ บางที่ศาลมอาจจะไม่สั่งให้เลิกห้าง แต่อาจจะสั่ง
ให้จำกัดหุ้นส่วนคนที่กระทำผิดให้ออกจากห้างໄປ โดยหุ้นส่วน
คนอื่นซึ่หุ้นของคนนั้นไว้ แล้วดำเนินการบริหารห้างกันต่อไปก็
ย่อมได้

2. เมื่อกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้นจะทำໄປ ก็มีเหตุขาด
ทุนอย่างเดียว และไม่มีห่วงจะกลับฟื้นตัวได้อีก ตามหลักเกณฑ์
ข้อ 2 นี้ ถ้ามีพยานหลักฐานประยุบชัดว่า ถึงแม้จะดำเนินกิจ
การต่อไปย่างไร ก็ไม่มีทางที่จะดำเนินไปได้โดยตลอด มีแต่จะ
เสียหายอยู่ตลอดเวลา เช่นนี้ หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ยื่นคำร้องขอ
ให้ศาลมั่งเลิกห้างได้

ตัวอย่าง เช่น ตั้งห้างหุ้นส่วนโดยมีวัตถุประสงค์สั่ง
ผ้าออกขายต่างประเทศ ถ้าปรากฏต่อมาว่า ทุกประเทศที่เคย
ซื้อผ้าจากประเทศไทยห้างหุ้นส่วนตั้งนี้ได้ตกลงกันไม่ยอมทำการ

ค้าขายกับประเทศที่ห้างหุ้นส่วนตั้ง กิจการค้าส่งผ้าขายต่าง-ประเทศก็ไม่สามารถที่จะดำเนินต่อไปได้ เช่นนี้ ถ้าจะดำเนินการต่อไปก็มีแต่ทางจะขาดทุนเสียหายได้ และไม่มีทางที่จะส่งผ้าไปขายในต่างประเทศอีก ดังนี้กฎหมายก็เปิดโอกาสให้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งยื่นร้องต่อศาล ขอให้สั่งเลิกห้างได้ ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรตามที่เสนอพยานหลักฐานมา ศาลก็จะสั่งให้เลิกห้างต่อไป

3. เมื่อมีเหตุอื่น ๆ ทำให้ห้างหุ้นส่วนนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้ตามหลักเกณฑ์ข้อที่ 3 นี้ แสดงว่า ห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นมาจะต้องมีเหตุการณ์อันได้อันหนึ่งเกิดขึ้นกับบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วน หรือต่อการของห้างจนเหลือวิสัยที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุข หรือต่อการของห้างหุ้นส่วนนั้นให้เกิดมีบุคคลแกลงให้อิทธิพลบีบบังคับไม่ให้ดำเนินกิจกรรมต่อไป เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ถ้าเกิดมีขึ้น ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายก็อาจจะตกลงให้เลิกห้างได้ หรือคนใดคนหนึ่งยื่นร้องขอต่อศาลให้สั่งเลิกห้างก็ได้ ถ้าศาลเห็นสมควรก็จะสั่งให้เลิกห้างได้

การเลิกห้างหุ้นส่วนในการนี้ทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาแล้วนั้น เป็นการเลิกโดยสิ้นเชิง หุ้นส่วนทุกคนต้องแยกจากกันเป็นหุ้นส่วนกัน ต่างคนต่างกลับบ้าน

แต่มีข้อสังเกตต่อไปนี้ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ออกจากห้างไป หมวดสภาพการเป็นหุ้นส่วนของห้าง แต่ห้างหุ้นส่วนนั้นก็ยังคงดำเนินกิจการอยู่ต่อไป ซึ่งเรียกว่าการออกจากห้างเป็นหุ้นส่วน โดยห้างยังไม่ต้องเลิกกิจการ มีเหตุดังต่อไปนี้ คือ

1. เมื่อมีสัญญาให้หุ้นส่วนลาออกได้ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้มีสัญญាតอกันไว้ว่า เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งไม่พอใจที่จะเป็นหุ้นส่วนต่อไป ก็ให้ลาออกໄไปได้ ดังนี้สัญญานี้ มีผลบังคับได้ตามกฎหมายไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนแต่อย่างใด เพราะเป็นสรีภาพของบุคคลได้ ถ้าตามที่จะอยู่หรือจะไปไหนก็ได้ แต่ถ้ามีสัญญาจะห่วงหุ้นส่วนว่าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายมีสิทธิออกเสียงขับไล่ผู้

เป็นหุ้นส่วนคนได้คนหนึ่งให้ออกจากห้างได้ ผู้เขียนมีความเห็นว่า สัญญาฯใช้บังคับไม่ได้ เป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดความเสียหายก่อความไม่สงบ และขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างแน่แท้ เพราะถ้าเปิดโอกาสให้ทำได้ หุ้นส่วนที่มีอิทธิพลอาจจะรวมหัวกันขับไล่หุ้นส่วนคนอื่นให้ออกไปจากห้างได้ ถ้าในขณะนั้นห้างนั้นกำลังเจริญรุ่งเรือง เลยถือโอกาสໄ่เลย

2. เมื่อศาลมีคำสั่งกำจัดหุ้นส่วนคนที่ทำผิดตามมาตรา

1057 และมาตรา 1058 หมายความว่า ศาลได้รับคำฟ้องร้องจากหุ้นส่วนคนได้คนหนึ่ง ยื่นร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเลิกห้าง เนื่องจากสาเหตุมาจากกรรมการกระทำการทำผิดของหุ้นส่วนคนได้คนหนึ่ง ถ้าศาลมีการลง判決แล้วเห็นว่า ถ้าสั่งให้เลิกห้างไปโดยอาจจะเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ ศาลมอาจจะสั่งให้กำจัดหุ้นส่วนคนที่กระทำการผิดนั้นให้ออกจากห้างไป โดยให้ขายหุ้นนั้นต่อหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ก็ทำได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ห้างก็ยังดำเนินกิจการต่อไปได้

3. เมื่อเกิดกรณีหุ้นส่วนคนได้คนหนึ่ง ตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ แล้วให้ทายาทเข้ามาแทนที่ หรือศาลมีคำสั่งให้ซื้อหุ้นของผู้นั้น ปกติแล้วถ้าหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญคนได้คนหนึ่งเกิดตาย หรือตกเป็นผู้ล้มละลาย หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถ แล้วห้างหุ้นส่วนต้องเลิก เพราะถือว่าคุณสมบัติของความเป็นหุ้นส่วนนั้นสำคัญอย่างยิ่ง แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้ตกลงกันเป็นสัญญาว่า ถ้าเกิดการมีกิจการ 3 ประการดังกล่าว ห้างไม่ต้องเลิกกิจการ แต่ให้ทายาಥ้องผู้นั้นเข้ามาแทนที่เป็นหุ้นส่วนแทนต่อไป อายุงานนี้ก็ทำได้ เมื่อทายาಥเข้ามาแทนที่ห้างก็ไม่ต้องเลิก หรือถ้าทายาทไม่ประสงค์จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน ก็มีสิทธิขอร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ซื้อหุ้นบุคคลนั้นได้ต่อไป จะดำเนินกิจการต่อไปโดยไม่ต้องเลิกห้างก็ทำได้เช่นกัน

การชำระบัญชี

คือการรวมทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนทุกชิ้นให้เข้ามารวมอยู่เป็นเงินกองเดียว การรวมรวมก็อาจจะมีการฟ้องร้อง

จากลูกหนี้ของห้างหุ้นส่วนก็ได้ ทรัพย์สินใดที่ยังไม่แปรเป็นเงินก็ เอาออกขายทอดตลาดให้ได้มาเป็นเงินเสีย เมื่อรับรวมเงินได้ ก็งบหมดแล้วก็เอาเงินนั้นไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ของห้างซึ่งเป็น บุคคลภายนอกก่อน ต่อจากนั้นจึงเอาเงินที่เหลือมาชำระให้แก่ผู้ เป็นหุ้นส่วนที่ได้ออกเงินครองไปก่อน ถ้าบังมีเหลืออีกก็จัดการ คืนเงินทุนที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้นำมาลง ถ้ายังเหลืออีกนั้นจะจะ เอามาเฉลี่ยเป็นกำไรกันตามส่วน ถ้าสมมุติว่าหลังจากชำระหนี้ ต่าง ๆ ไปแล้ว แต่เงินที่เหลือไม่พอที่จะคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน ไป เราต้องเรียกให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนส่งทรัพย์สินที่มีอยู่ให้ ส่งมาตามส่วนที่ยังจะต้องรับผิดแล้วเอาราพย์เหล่านี้มาขายทอด ตลาด ได้เงินเท่าใดก็เอาคืนทุนให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนตาม อัตราส่วนที่ได้ตกลงกันไว้ แต่บางครั้งขาดทุนแล้วบังมีเจ้าหนี้ ของห้างอีกเช่นนี้ ทางห้างก็เรียกเงินมาจากผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน ตามอัตราส่วนที่ได้ตกลงกันไว้ ได้มาเท่าใดจนพอชำระหนี้ให้แก่ เจ้าหนี้ก็เป็นการสิ้นสุด

การชำระบัญชีต่อไปนี้เป็นการชำระบัญชีของห้างหุ้น ส่วนสามัญที่เมื่อจดทะเบียน ส่วนการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วน สามัญที่จดทะเบียน และการชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด นั้นจะศึกษาเป็นรายละเอียดต่อไป

การเป็นผู้ชำระบัญชี

การชำระบัญชี ถ้าห้างหุ้นส่วนมิได้ตั้งบุคคลอื่น ๆ ให้ เข้าทำหน้าที่เป็นผู้ชำระบัญชีแล้ว กฎหมายมาตรา 1061 วรรค 3 ได้ให้บรรดาหุ้นส่วนทั้งหลายทุกคนเป็นคณะกรรมการที่จัดการชำระ บัญชีของห้างหุ้นส่วนที่เลิกกันนั้น แต่ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วน ต้องถูกเลิกโดยคำสั่งของศาล ผู้ร้องควรจะร้องขอให้ศาลมติผู้ ชำระบัญชีด้วย เพราะเหตุว่าถ้าไม่ให้ศาลมติแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วน ทั้งหลายก็อย่างจะเป็นผู้ชำระบัญชีกันทั้งนั้น จะนั้นเพื่อตัด บัญหาอันนี้จึงให้ศาลมติมาเสียเลย

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนต้องการตั้งบุคคลภายนอกให้ทำ

หน้าที่เป็นผู้ช่วยบัญชี การลงมตินี้ให้ใช้สิ่งข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียนไม่ต้องชำระบัญชี ก็ได้

ปกติแล้วไม่ว่าจะเป็นห้างหุ้นส่วนในรูปแบบไหนก็ตาม เมื่อเลิกกิจการห้างแล้ว จะต้องมีการชำระบัญชีเสมอ แต่ก็มีกฎหมายมาตรา 1061 ได้บัญญัติไว้ว่า สำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญ ที่ไม่ได้จดทะเบียน อาจจะไม่ต้องชำระบัญชีตามแนวทาง ที่กฎหมายวางขั้นตอนไว้ก็ได้ ถ้าเป็นกรณีดังต่อไปนี้คือ

1. กรณีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนให้จัดการทรัพย์สิน โดยวิธีอื่น

ในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียนนี้กฎหมาย เปิดโอกาสให้มีต้องชำระบัญชีตามวิธีการของกฎหมายก็ได้ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นที่ง่ายกว่าและสะดวกกว่าวิธีการของกฎหมาย ส่วนมากแล้วถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนพูดกันง่าย เมื่อเลิกห้างแล้วก็ตกลงหารือวิธีการจัด การทรัพย์สินของห้างไปได้เลย แต่ถ้าพูดกันไม่รู้เรื่องเลยก็ต้อง จัดการชำระบัญชีของห้างตามขั้นตอนที่กฎหมายได้วางระเบียบ ไว้จะทำอย่างอื่นไม่ได้

2. ถ้าการเลิกห้างเกิดขึ้นโดย เจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งเป็นคนร้องขอต่อศาลให้สั่งเลิกห้าง

หมายความว่า เกิดกรณีเลิกห้างโดยศาลมั่งค่าร้องขอของเจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งแล้ว กฎหมายบัญญัติว่าต้องมีการชำระบัญชีกันตามกฎหมาย เว้นเสียแต่เจ้าหนี้คนนั้นยินยอมให้มีการชำระบัญชีกันตามวิธีการที่หุ้นส่วนทุกคน กันก็ได้ หลักเกณฑ์ข้อนี้ขึ้นอยู่กับตัวเจ้าหนี้ ถ้าเขายอม ก็ทำไม่ได้

3. กรณีที่หุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งล้มละลาย แล้วเจ้า พนักงานรักษาทรัพย์สินยอม หมายความว่า เมื่อหุ้นส่วนคน ใดคนหนึ่งเกิดตกเป็นผู้ล้มละลายขึ้นมา กฎหมายบัญญัติว่าห้างหุ้น

ส่วนต้องเลิกกิจการ เจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ของทางการจะเข้ามาจัดการทรัพย์สินของหุ้นส่วนที่ล้มละลายนั้น จะนั่นถ้าหุ้นส่วนทั้งหลายประสงค์จะไม่ต้องการให้มีการชำระบัญชีตามขั้นตอนของกฎหมายก็จะต้องขอความยินยอมเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์นั้นก่อน ถ้าเจ้าพนักงานยินยอมให้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนตามวิธีการที่หุ้นส่วนทั้งหลายประสงค์ทำได้ ถ้าเจ้าพนักงานรักษาทรัพย์ไม่ยินยอม ห้างหุ้นส่วนนี้ก็จะต้องจัดการชำระบัญชีตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

อํานาจหน้าที่ผู้ชำระบัญชี

เมื่อผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ชำระบัญชี ก็ยอมมีอำนาจและหน้าที่ในการสะสางบัญชีของห้างหุ้นส่วนที่เลิกกิจการนั้น ดังเช่นทำงบดุล รวบรวมทรัพย์สินของห้างไม่ว่าจะเป็นทรัพย์ประเภทไหน ๆ ซึ่งอาจจะมีได้ทั้งเงินและสิ่งของ ถ้าเป็นสิ่งของก็อาจขายทอดตลาด แปรให้เป็นเงินสดเสีย นอกจากนี้มีอำนาจจัดการเรียกหนี้สินจากลูกหนี้ต่าง ๆ ของห้างได้ และมีอำนาจจัดทำกิจการต่าง ๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อสะสางกิจการของห้างให้เสร็จไปโดยรวดเร็ว

มีปัญหาว่า การจัดการกิจการต่าง ๆ นั้น อาจมีการฟ้องร้องถึงโรงศาลกันได้ ผู้ชำระบัญชีจะมีอำนาจฟ้องร้องหรือไม่

ปัญหานี้ต้องแยกตอบว่า ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน ผู้ชำระบัญชีไม่มีอำนาจจะไปฟ้องร้องบุคคลอื่นแทนห้างได้ เพราะห้างไม่ใช่นิติบุคคลไม่มีสิทธิและหน้าที่แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน จะนั้น ถ้าผู้ชำระบัญชีไปฟ้องเอง ทำไม่ได้ ถ้าอย่างจะฟ้องต้องได้รับมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายเสียก่อนถึงจะฟ้องได้

แต่ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนผู้ชำระบัญชี มีอำนาจฟ้องได้เลยไม่ต้องรอการมอบอำนาจจากผู้เป็นหุ้นส่วน เพราะเหตุว่าห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคลแล้ว シリชิหน้าที่แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน เมื่อผู้ชำระบัญชีมีอำนาจจัดการชำระ

บัญชีของห้าง ก็ย่อมมีอำนาจพ้องเรียกหนี้ในทางศาลจากบุคคล
ภายนอกได้ ถือว่าเป็นการกระทำการทุกประการ
(กฎหมาย 1259)

ลำดับการชำระบัญชี

เมื่อผู้ชำระบัญชีได้รวบรวมบรรดาทรัพย์สินของห้าง
มาจนครบหมดทุกแห่งแล้ว ก็ต้องดำเนินการต่อไปตามที่มาตรา
1063 บัญญัติไว้เป็นลำดับซึ่งเรารายกว่า ลำดับการชำระบัญชี
ซึ่งจะต้องทำตามลำดับก่อนหลัง ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

1. ให้ชำระหนี้ทั้งหลายซึ่งค้างชำระแก่บุคคลภายนอก
เราทราบแล้วว่าห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียนนี้
ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ลง
ทุนไปนั้นกฎหมายถือว่ายังเป็นของผู้เป็นหุ้นส่วนอยู่ ฉะนั้น
เมื่อห้างต้องเลิกกิจการ และห้างมีหนี้สิน ก็ต้องจัดการชำระให้
เสร็จสิ้นต่อเจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งต้องรวมทั้งเจ้าหนี้
ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน และเจ้าหนี้ของห้างด้วย เพราะทั้ง 2
คนนี้มีลักษณะเป็นอย่างเดียวกันคือเป็นเจ้าหนี้ ถ้าจะตีความว่าให้
ใช้เฉพาะเจ้าหนี้ของห้างเท่านั้นก็จะไม่ยุติธรรมต่อเจ้าหนี้ส่วนตัว
ของผู้เป็นหุ้นส่วน เพราะห้างนี้ไม่ใช่นิติบุคคล ทรัพย์สินต่าง ๆ
ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของหุ้นส่วนอยู่ ฉะนั้นเจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้น
ส่วนก็ย่อมจะมีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ได้ด้วยเหมือนกัน แต่อย่างไร
ก็ตาม สมมุติว่าถ้าห้างมีเจ้าหนี้บุรุษสิทธิ์ด้วย เช่นนี้ก็ต้องจัดการ
ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้บุรุษสิทธิ์ก่อนเจ้าหนี้อื่น ๆ ซึ่งเป็นเจ้าหนี้
สามัญธรรมด้วย

2. ให้ลดใช้เงินทุดรองและค่าใช้จ่าย ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วน
ได้ออกของตนไปเพื่อจัดการค้าของห้าง

เงินจำนวนตามข้อ 2 นี้ก็เป็นหนี้สินที่ห้างจะต้องรับผิด
ชอบใช้ให้แก่หุ้นส่วนที่ออกเงินทุดรองไปแทนห้าง หรือได้จ่าย
หนี้สินต่าง ๆ ไปแทนห้างโดยគากกระเปาของตนเอง

3. ให้คืนทุนทรัพย์ ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนได้ลง
เป็นหุ้น

ในขั้นตอนที่ 3 นี้ หลังจากชำระหนี้สินต่าง ๆ หมดแล้ว ถ้าทางห้างยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่ก็ต้องจัดการคืนให้แก่ผู้เป็นหุ้น ส่วนที่ได้ลงทุนด้วยเงินสดและทรัพย์สินไป ส่วนหุ้นส่วนที่ลง แรงงาน จะไม่ได้คืนทุนอะไรเลย เพราะผู้ลงแรงงานหาได้ลง อะไรแม้แต่นิดเดียว ฉะนั้นไม่มีสิทธิได้คืนทุน

4. หลังจากที่คืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลงเงิน และทรัพย์ สินไปแล้ว ถ้าห้างยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่

ก็ต้องจัดการแบ่งให้แก่หุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าหุ้นส่วนคนใด จะลงทุนด้วยอะไร ก็มีสิทธิได้แบ่งเงินส่วนนี้ เพราะถือว่าห้าง ได้กำไร

5. ถ้าห้างหุ้นส่วนขาดทุน หุ้นส่วนทั้งหลายจะต้องช่วย กันเฉลี่ยการขาดทุนนี้ .....

ไม่ว่าหุ้นส่วนนั้นจะลงทุนประเภทใดก็ตาม ถ้าห้างขาด ทุนต้องช่วยกันหาเงินมาเฉลี่ยการขาดทุนให้สิ้นไป

มีปัญหาว่าหลังจากชำระหนี้สินให้แก่เจ้าหนี้หมดแล้ว ห้างมีทรัพย์สินเหลืออยู่ แต่ไม่พอที่จะคืนทุนให้แก่หุ้นส่วนที่ลง ทุนด้วยเงินสดและทรัพย์สินจะทำประการใดต่อไปในการแก้ ปัญหานี้

ปัญหานี้ตอบได้ว่า ถือว่าห้างนั้นขาดทุน ตัวอย่างเช่น แดง ดำเนิน ขาว เป็นหุ้นส่วนของห้างโดยแบ่งลงทุน 10,000 บาท ดำเนินทุน 20,000 บาท และขาวลงทุนด้วยแรงงานตีราคาก 20,000 บาท สมมุติว่าหลังจากชำระหนี้สินให้แก่เจ้าหนี้ของห้างแล้ว เหลือเงินเพียง 5,000 บาท เช่นนี้ วิธีคิดต้องคิดคำนวนว่าทุนที่ลง จริง ๆ เท่าใด ก็คือ 30,000 บาท (ทุนแดง + ทุนดำเนิน) เท่านั้น ฉะนั้นเมื่อเลิกห้างเหลือเงินเพียง 5,000 บาท แสดงว่า ห้าง ขาดทุน 25,000 บาท เงิน 25,000 บาท นี้ทั้ง 3 คนต้องรับผิด ตามอัตราร่วมที่ลงทุน คือแบ่งรับผิด 1 ส่วน ใน 5 ส่วน ดำเนินรับผิด 2 ส่วน ใน 5 ส่วน และขาวรับผิด 2 ส่วน ใน 5 ส่วน ซึ่ง 1 ส่วน เป็นเงิน 5,000 บาท

ฉะนั้นแดงต้องออกเงินมา 5,000 บาท ดำเนินต้องออกมาอีก

10,000 บาท และข่าวต้องออกมา 10,000 บาท เมื่อร่วมกับเงินที่เหลือ 5,000 บาท ก็เท่ากับ 3,000 บาท พอดี หลังจากนั้นก็เอาเงิน 3,000 บาทนี้ แบ่งให้แดงไป 10,000 บาท และให้ดำไป 20,000 บาท ส่วนขาวไม่มีสิทธิได้รับเพราะไม่ได้เอาทุนมาลง แต่เวลาห้างขาดทุน จะต้องช่วยกันเฉลี่ยตามอัตราส่วนเดิมกล่าว

บทที่ ๕
การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา 1064 - มาตรา 1072

หัวบทกฎหมาย

มาตรา 1064 อันห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะจดทะเบียนก็
ได้ การจดทะเบียนนั้นท่านบังคับให้มีรายการดังนี้คือ

- (1) ชื่อห้างหุ้นส่วน
  - (2) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน
  - (3) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
  - (4) ชื่อและที่สำนักงานกับทั้งอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วน
- ทุก ๆ คน ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดมีชื่อยืห้อกิให้ลงทะเบียนทั้งชื่อ^{และยื่ห้อด้วย}
- (5) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการ^{แต่เพียงบางคน}
  - (6) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใด^{ให้ลงไว้ด้วย}

(7) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน
ข้อความซึ่งลงทะเบียนนั้น จะลงรายการอื่น ๆ อีกอันคู่
สัญญาเห็นสมควรจะให้ประชาชนทราบด้วยก็ได้
การลงทะเบียนนั้น ต้องลงลายมือชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วน^{ทุกคนและต้องประทับตราของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย}

ให้พนักงานทะเบียนทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน^{ส่งมอบให้แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นฉบับหนึ่ง}

มาตรา 1065 ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอกสารประจำบุคคล^{ภานออกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจะจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ใน}
กิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน

มาตรา 1066 ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดใน^{ห้างหุ้นส่วนจะจดทะเบียนประจำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดอันมี}
สภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแย่งชิงกับกิจการของ

ห้างหุ้นส่วนนั้น "ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนอื่น ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจะดังที่เปลี่ยนนั้น เว้นไว้แต่จะได้รับคำยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามาเนี้ย ท่านว่าจะไม่พึงใช้ได้ ถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อละบะเป็นห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการ หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ต่อ กันนั้นก็ไม่ได้บังคับให้ถอนตัวออก

มาตรา 1067 ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา ก่อนนี้ไว้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจะลงทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินใหม่ทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับเพราเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่งบทบัญญัติมาตรานี้ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยกเว้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน

มาตรา 1068 ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจะลงทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้น ก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปีนับแต่มีการออกจากหุ้นส่วน

มาตรา 1069 นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัตไว้ในมาตรา 1055 ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจะลงทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

มาตรา 1070 เมื่อได้ห้างหุ้นส่วนซึ่งจะลงทะเบียนผิดนัดชำระหนี้เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

มาตรา 1071 ในกรณีที่ก่อส่อไว้ในมาตรา 1070 นั้น
ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำพิสูจน์ได้ว่า

(1) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้
ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(2) การที่จะบังคับเอาเก้าห้างหุ้นส่วนนั้นไม่เป็นการยาก
จะนี้ใช้รัฐ

ศาลจะบังคับให้อาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระ
หนี้ก่อนก็ได้ สุดแต่ศาลมีเห็นสมควร

มาตรา 1072 ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมิได้เลิก
กันครบถ้วน เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนและพำนัชว่าคู่มิใช้สิทธิได้แต่
เพียงในผลกำไรวหรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้น
ส่วนคนนั้น เท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ยอมใช้
สิทธิได้ต่อจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในสินทรัพย์
ของห้างหุ้นส่วน

คำอธิบาย

ดังที่ทราบกันมาแล้วว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะดำเนิน
การในรูปจดทะเบียนให้เป็นนิติบุคคลหรือในรูปแบบไม่จด
ทะเบียนก็ได้ ต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน
สามัญ และเมื่อจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วจะมีผลทางกฎหมาย
คิดตามมาในเรื่องใด ๆ บ้าง

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

ในการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญให้เป็นนิติบุคคลนั้น
ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย ต้องดำเนินการตามแบบฟอร์มที่กฎหมาย
กำหนดไว้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1064 ซึ่งมีรายการที่จะต้อง^{จะต้อง}
บอกกล่าวเพื่อนำไปจดทะเบียนดังต่อไปนี้คือ

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน
2. วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน
3. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง
4. ชื่อและที่สำนัก กับทั้งอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วนทุก ๆ

คน ถ้าเป็นหุ้นส่วนได้มีชื่อยื่ห้อ ก็ให้ลงทะเบียนทั้งชื่อและยื่ห้อด้วย

5. ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน

6. ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใด ให้ลงไว้ด้วย

7. ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

นอกจากรายการทั้ง 7 รายการแล้ว ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประสงค์ที่จะเพิ่มรายละเอียดอื่นใดที่เกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนนี้ก็เพิ่มลงไปได้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประชาชน จะได้ทราบหลังจากนี้ ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องลงนามในแบบฟอร์มจดทะเบียนทุกคน พร้อมกับประทับตรายี่ห้อของห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนนี้ด้วย เพื่อให้ทางราชการทราบว่าใช้ตราอะไร

เมื่อพนักงานทะเบียนตรวจสอบทุกอย่างเห็นว่าถูกต้องดีแล้ว ก็จะรับจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลต่อไปโดยจะออกใบสำคัญ แสดงการจดทะเบียนเป็นห้างนิติบุคคลให้ไว้ 1 ฉบับ

ข้อสังเกต การจดทะเบียนให้เป็นนิติบุคคลของห้างหุ้นส่วนสามัญนี้จะต้องไปซื้อแบบฟอร์มการขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่กองทะเบียนธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในแบบฟอร์มนั้นจะมีรายละเอียดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 1064 และรายละเอียดที่เพิ่มเติมตามที่ทางราชการประสงค์ไว้ทุกอย่าง

หลังจากที่ได้จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญให้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้ว กฎหมายก็ได้บัญญัติเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลนี้เพิ่มขึ้นมาให้ต่างกับห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไปจดทะเบียนแล้วน้อยดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 ในกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนเป็นเจ้าหนี้

ในเรื่องการฟ้องร้องคุกหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญ

จะทำให้เป็นนั้น กฎหมายได้บัญญัติให้ต่างกับของห้างหุ้นส่วน-สามัญที่ไม่จะทำเป็น กล่าวคือ ในกรณีที่ห้างสามัญไม่จะด ทำเป็นเป็นเจ้าหนี้ บุคคลภายนอก ผู้ที่จะมีสิทธิฟ้องร้องเรียกให้ บุคคลภายนอกที่เป็นลูกหนี้ให้มาระหนี้หรือส่งมอบทรัพย์สิน นั้นจะต้องเป็นหุ้นส่วนที่ไปเชื่นสัญญาเป็นคู่สัญญากับบุคคลภัย นอกนั้น หุ้นส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คู่กรณีกับบุคคลภายนอก จะฟ้อง บุคคลภายนอกไม่ได้เลย เพราะกฎหมายหุ้นส่วนได้ห้ามไว้ใน มาตรา 1049 แต่กฎหมายมาตราโน้นก็มีข้อยกเว้นโดยหลักมาตรา 1042 ที่ได้อันนุญาตให้เอากฎหมายด้วยแทนมาปรับใช้ได้ โดยถือ ว่าสัญญาต่าง ๆ ที่ทำไปนั้น เป็นสัญญาที่ผู้จัดการซึ่งเป็นตัวแทน ของหุ้นส่วนอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวการยอมมีผลผูกพันเหมือนกับ หุ้นส่วนอื่น ๆ ได้ทำไปด้วยตัวเองเช่นกัน

แต่สำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญที่จะทำเป็นมีรูปแบบ เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการห้างหุ้น ส่วนมีหน้าที่เป็นผู้แทนของหุ้นส่วนทั้งหลาย ทำหน้าที่บริหาร งานนิติบุคคลนั้น เมื่อผู้จัดการไม่ยอมทำหน้าที่ผู้แทนของห้าง นิติบุคคลที่จะฟ้องเรียกให้บุคคลภายนอกชำระหนี้หรือส่งมอบ ทรัพย์สิน หุ้นส่วนอื่น ๆ ก็สามารถที่จะตั้งหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ให้ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของนิติบุคคลนั้น พ้องร้องบุคคลภายนอกที่ เป็นลูกหนี้ให้มาระหนี้ หรือส่งมอบทรัพย์สินมาให้ห้างนิติ- บุคคลนั้นได้ โดยการทำการฟ้องในนามของห้างนิติบุคคลนั้นได้ ไม่ใช่ฟ้องในนามตนเอง นี่แสดงว่าถึงแม้หุ้นส่วนอื่น ๆ จะไม่ได้ เป็นคู่กรณีในสัญญากับลูกหนี้ของห้างหุ้นส่วนสามัญจะทำเป็น กิตาม ก็สามารถใช้สิทธิของห้างฟ้องบุคคลภายนอกซึ่งเป็น ลูกหนี้ของห้างนิติบุคคลนั้นได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1065

เรื่องที่ 2 การห้ามเปิดกิจการแข่งขัน

หลักเกณฑ์การห้ามเปิดกิจการแข่งขันของห้างหุ้นส่วน สามัญจะทำเป็น กับห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จะทำเป็นนั้น เหมือนกันทุกอย่าง แต่มีเพิ่มรายละเอียดบางเล็กน้อยเกี่ยวกับ ห้างสามัญจะทำเป็น กล่าวคือ นอกจากหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

ที่กำหนดให้คือ 1. สภาพของกิจการค้าขายนั้นต้องเหมือนกัน 2. อุปกรณ์สถานที่บริเวณลูกค้าก่อสูญเดียวกัน และ 3. ต้องเข้าเป็นผู้จัดการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนนั้นด้วย ซึ่งมีผลทำให้หุ้นส่วนที่ได้เปิดกิจการแข่งขันแล้วเข้าหลักเกณฑ์องค์ประกอบทั้ง 3 ประการประกอบกันนั้นมีความผิดตามกฎหมายฐานเบ็ด กิจการแข่งขันทันทีจะต้องรับผิดในค่าเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการแข่งขันกันนั้น เว้นเสียแต่ได้เปิดกิจการแข่งขัน เพราะหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมประการหนึ่ง หรือหุ้นส่วนต่าง ๆ ได้รู้อยู่แล้วว่าเขามีกิจการอยู่ แล้วยังชวนให้เขามาเข้าเป็นหุ้นส่วนในกิจการที่เหมือนกับของเขานั้นอีก อย่างนี้ถึงแม้ห้างที่ตั้งขึ้นทีหลัง เกิดความเสียหายก็จะเรียกค่าเสียหายได้ จากหุ้นส่วนที่เชิญมาเข้าห้างที่ตั้งขึ้นทีหลังไม่ได้ เพราะกฎหมายไม่ถือเป็นการแข่งขัน เพราะรู้อยู่แล้ว

สิงเหล่านี้เป็นหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ในเรื่องห้ามแข่งขัน และข้อยกเว้นที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ทั้งห้างสามัญไม่จดทะเบียนและห้างสามัญจดทะเบียน นอกจากนั้นกฎหมายยังได้เพิ่มสำหรับห้างสามัญจดทะเบียนไว้อีกว่า ถ้าเข้าไปเป็นหุ้นส่วนแบบจำกัดความรับผิดชอบห้างใหม่ที่มาเปิดกิจการแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นก็ทำได้ไม่ถือเป็นการแข่งขัน เพราะการเข้าไปเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดนั้นไม่ใช่ผู้บริหารงานที่จะถือว่าเป็นการแข่งขัน และกฎหมายยังให้สิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนี้มีสิทธิเลิกห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนนี้ได้ เมื่อตนกับหุ้นส่วนที่ออกไปเปิดกิจการแข่งขันนั้นตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถสามารถนั้นที่เดียว

ส่วนสิทธิการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายนั้นทั้ง 2 ห้างคือห้างจดทะเบียน และไม่จดทะเบียนเหมือนกัน กล่าวคือ ต้องฟ้องผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามนี้เสียภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ทำการฝ่าฝืน และมีสิทธิฟ้องเรียกเอาผลกำไรอันผู้ฝ่าฝืนหมายได้ทั้งหมด หรือเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากความเสียหายที่ฝ่าฝืน

ข้อห้ามมิให้เบ่งขันนี้ได้ ซึ่งกฎหมายให้เลือกฟ้องเอาว่าอันใดจะสมควรก็เลือกฟ้องได้

เรื่องที่ 3 ความรับผิดในกรณีของการเป็นหุ้นส่วน

ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญจะต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างสามัญไม่จดทะเบียนต่อเจ้าหนี้ของห้างแบบไม่จำกัด จะนั้นหนี้สินต่าง ๆ ของห้าง ที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้นั้นเป็นหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดชอบที่ และถึงแม้จะลาออกจาก การเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในหนี้นั้นอยู่ แต่มีระยะเวลาคือ เจ้าหนี้หรือห้างต้องฟ้องให้ชำระหนี้เสียภายใน 2 ปี นับแต่วันที่ออกจากห้างไป ถ้าเกินกำหนดจากอายุความนี้ถือว่าขาดอายุความ จะฟ้องร้องไม่ได้หนี้ที่กล่าวนี้เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นขณะที่ตนเองเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องรับผิด แต่ถ้าเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ตนเองออกจากห้างไปแล้วไม่ต้องรับผิดชอบ แต่หลักกฎหมายเรื่องอายุความ 2 ปี และหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังนี้มีข้อยกเว้น ถ้าหุ้นส่วนผู้ที่ออกจากห้างไปนั้นได้กระทำให้เข้าหลักเกณฑ์ของมาตรา 1054 แล้วจะต้องรับผิดตลอดไปไม่ว่าจะเกินกำหนดเวลาโดยอายุความหรือหนี้ภัยหลังก็ตาม กล่าวคือ ถ้าไปกระทำการโดยแสดงตนเป็นหุ้นส่วนด้วยว่าจ้าง ด้วยลายลักษณ์อักษร ด้วยกริยา ด้วยยินยอมให้เข้าใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนหรือรู้แล้วไม่คัดค้านปล่อยให้เข้าแสดงว่าตนเป็นหุ้นส่วน ทั้งหมดนี้ ถึงแม้ว่าจะออกจากการเป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนไปแล้วก็ตาม ก็ต้องรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนอันเกิดจากการกระทำการของตนและบุคคลภายนอกหลงเชื่อว่าผู้นั้นยังเป็นหุ้นส่วนในห้างนั้นอยู่

เรื่องที่ 4 กรณีที่ห้างหุ้นส่วนสามัญจะต้องเป็นสูญทันที

ถ้าห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลตกเป็นลูกหนี้ของบุคคลภายนอกนั้น กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์การฟ้องร้องห้างนั้นไว้ว่า

1. ถ้าเจ้าหนี้จะฟ้องห้างไปเลยก็ฟ้องได้เพราเป็น

นิติบุคคล โดยมีประسنค์จะฟ้องหุ้นส่วนก็ทำได้ หรือ

2. ถ้าเจ้าหนี้ประسنค์จะฟ้องหุ้นส่วนให้ต้องรับผิดใน
หนี้สินด้วยก็ทำได้ แต่ต้องทำการขั้นตอนของมาตรา 1070
และมาตรา 1071 คือจะต้องทำให้ห้างนิติบุคคลนั้นผิดนั้นชำระหนี้
เสียก่อน ซึ่งวิธีการคือ ยื่นหนังสือทวงหนี้กำหนดเวลาชำระหนี้
ไว้ด้วย ถ้าห้างไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาชำระหนี้ก็ถือได้ว่า
ห้างผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งมีสิทธิดำเนินการขั้นต่อไป คือฟ้องตัวผู้
เป็นหุ้นส่วนของห้างได้ทุกคน แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะถูกฟ้อง
ให้ชำระหนี้ร่วมกับห้างนิติบุคคลนั้น เหล่าบรรดาหุ้นส่วนทั้ง
หลายท่านมีสิทธิที่จะขอให้เจ้าหนี้ไปเรียกเก็บชำระหนี้ออกจาก
ตนทรัพย์ทั้งหลายที่เป็นของห้างนิติบุคคลนั้นได้ก่อนจนกว่า
สินทรัพย์ไม่มีแล้ว และยังมีหนี้ดังอยู่ถึงจะมาเรียกเก็บเอา
จากพากเข้าที่เป็นหุ้นส่วนของห้างนิติบุคคลนั้นได้

เรื่องที่ 5 ในกรณีห้างสามัญจดทะเบียนเลิกกิจการ

เหตุผลในการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนก็เหมือน
กับห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา
1055 ดังกล่าวมาแล้ว แต่เนื่องจากห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
มีสภาพเป็นนิติบุคคลแยกออกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนของห้าง
จะนั้นถ้าห้างดำเนินกิจการค้าไปแล้ว เกิดมีหนี้สินล้นพันตัวรู้
อาจจะถูกฟ้องให้ล้มละลายตามพระราชบัญญัติกฎหมายล้ม
ละลายได้เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดा เพราะมีสภาพเป็นบุคคล
เหมือนกัน ดังนั้นถ้าถูกฟ้องแล้ว ศาลตัดสินให้ล้มละลายเมื่อใด
ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้นต้องเลิกกิจการค้าขายทันที
นี้แสดงได้ว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้น นอกจากจะเลิก
กิจการเหมือนกับเหตุผลแบบเดียวกับห้างสามัญที่ไม่ได้จด
ทะเบียน แล้วยังมีการถูกเลิกกิจการได้ด้วย การเป็นผู้ล้มละลาย
ตามคำสั่งของศาลก็ได้

เรื่องที่ 6 ในกรณีเจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน

เจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญ
จดทะเบียนนั้น ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย ความสัมพันธ์ทางกฎหมาย

กับห้างนิติบุคคลนั้นเลย มีแต่ความสัมพันธ์ทางกฎหมายกับลูกหนี้ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของห้างนิติบุคคลนั้นเท่านั้น จะนั้นหนี้สินต่าง ๆ ที่เป็นส่วนตัวระหว่างเจ้าหนี้ลูกหนี้นั้น ห้างไม่เกี่ยวข้องเดียว เจ้าหนี้นั้นจะมาเรียกເອາເນີລົງທຸນต่าง ๆ ของลูกหนี้ในห้างนิติบุคคลนั้นไม่ได้ แต่ถ้าหากห้างนิติบุคคลยังเปิดโอกาสเมตตาต่อเจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนให้มีสิทธิเรียกເອັດกำໄຮหรือເອີ້ນต่าง ๆ ที่ทางห้างนิติบุคคลยังค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่เป็นลูกหนี้ของตนไปจากห้างได้ ถ้าขະນັ້ນห้างຍັງໄມ່ເລິກກິຈການ ແຕ່ถ้าห้างนิติบุคคลເລິກກິຈການແລ້ວ ກູ່ມາຍໄສ້ທີ່ເຈົ້າหนี้ส่วนตัวນີ້ພ້ອງห้างนิติบุคคลນີ້ແຮ່ຍັກຫຸ້ນທີ່ທາງຫັກຫຸ້ນຕ້ອງຄືນໃຫ້ແກ່ຜູ້ເປັນຫຸ້ນສ່ວນໄດ້ ດ້ວຍໜີ້ເຫຼືອຢູ່ໃນກຣັພຍືສິນຂອງຫັກ ທັ້ງສອງປະການນີ້ ເຈົ້າหนี้ຕ້ອງພ້ອງໃນນາມຂອງລູກหนີ້ຂອງຕົນທັງສິ້ນ

บทที่ 6

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน

มาตรา 1073 - มาตรา 1076

ตัวบทกฎหมาย

มาตรา 1073 บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหนึ่งจะควบเข้าเป็นอันเดียวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนอีกห้างหนึ่งก็ได้ โดยความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

มาตรา 1074 บัญญัติว่า “เมื่อห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างใดปลงใจจะควบเข้ากันกับห้างอื่น ห้างหุ้นส่วนนั้นต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่นั้นสองครั้งเป็นอย่างน้อย และลงคำบอกร่างตามประสมที่จะควบเข้ากันนั้นแก่บรรดาผู้ซึ่งห้างหุ้นส่วนนี้รู้ว่าเป็นเจ้าหนี้ และขอให้เจ้าหนี้ร่วมข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการที่จะทำนั้นส่งคำคัดค้านไปภาฯ ใน 3 เดือน นับแต่วันบอกร่าง

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นว่านั้น ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้ามีคัดค้านใช้ร ท่านมิให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเข้ากัน เว้นแต่จะได้ใช้หนี้ที่เรียกร้องหรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว”

มาตรา 1075 บัญญัติว่า “เมื่อห้างได้ควบเข้ากันแล้ว ต่างห้างก็ต่างมีหน้าที่จะต้องนำความนั้นไปจดลงทะเบียน ว่าได้ควบเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนขึ้นใหม่”

มาตรา 1076 บัญญัติว่า “ห้างหุ้นส่วนใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิทั้งต้องอยู่ในความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ได้ควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

คำอธิบาย

หลักเกณฑ์การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

การดำเนินกิจการค้าขายในรูปแบบห้างหุ้นส่วนบางครั้งกิจการนั้นก็ดำเนินไปด้วยดี เจริญก้าวหน้า แต่บางครั้งกิจการที่ดำเนินไปอาจจะชวดเชื่อมโยงหลังลงมาก็ยอมได้ เพราะการค้าขายนั้นไม่แน่นอน อยู่ที่จังหวะโอกาสและฝีมือในการบริหารประกอบกันทั้งสิ้น ดังนั้นถ้าเกิดกรณีที่การค้าขายดำเนินไปไม่ค่อยดีนัก ถ้าจะเลิกกิจการไปก็อาจจะทำให้เกิดความเสียหายได้ เพราะอาจจะกระทบกระทั่งไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม และอื่น ๆ อีกที่จะตามมาของผู้ดำเนินกิจการเหล่านั้นได้ กวัญหมายจึงเปิดโอกาสที่จะให้ผู้ลงทุนเหล่านั้นมีช่องทางที่จะปรับปรุงตัวเอง และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อมีสิทธิที่จะยืนอยู่ในวงการค้าได้ โดยให้มีการควบห้างหุ้นส่วนตั้งแต่ 2 ห้างขึ้นไป รวมตัวกันเป็นห้างใหม่ เพื่อทำการค้าขายต่อไป แต่การควบห้างหุ้นส่วนเข้ากันนี้จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายดังต่อไปนี้ด้วย คือ

1. จะต้องเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนเท่านั้น หมายความว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีความประسنค์จะควบเข้ากับห้างอื่นนั้น จะต้องเป็นห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเท่านั้น ทั้ง 2 ฝ่ายที่จะเข้ามาร่วมกัน ถ้าห้างใดห้างหนึ่งเป็นห้างจดทะเบียน และอีกห้างหนึ่งเป็นห้างที่ไม่ได้จดทะเบียน เช่นนี้จะควบเข้ากันไม่ได้

2. จะต้องไม่มีสัญญาระหว่างหุ้นส่วนห้ามการควบกันห้างอื่นไว้ การควบห้างหุ้นส่วนเข้ากันนี้ เป็นการสิ้นสุดของการดำเนินงานของห้างเก่า แต่จะเกิดเป็นห้างใหม่ขึ้นมาดำเนินกิจการต่อไป จะนัดการควบห้างกันได้นั้นทั้ง 2 ห้างที่จะรวมกัน จะต้องไม่มีการตกลงห้ามการควบห้างไว้อยู่ก่อนแล้ว เพราะบางที่ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ร่วมกันตั้งห้างขึ้นมาไม่อยากจะไปร่วมดำเนินกิจการค้ากับบุคคลอื่นที่ไม่สนใจสมด้วย เมื่อการค้าไม่สามารถดำเนินไปสู่จุดเป้าหมายได้ก็เลิกมันไปเลยไม่อยากจะดำเนิน

ต่อไปอีกอย่างนี้ก็อาจจะมีได้ในความคิดของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน เลยกำหนดกันไว้ในสัญญาจดตั้งห้างฯ ห้ามควบกันห้างอื่น เป็นอันขาด ดังนี้ห้างหุ้นส่วนนั้นก็จะไปควบกันห้างอื่นไม่ได้ เพราะมีเงื่อนไขมาขวางการควบห้างไว้ ซึ่งกฎหมายบอกว่า ถ้าอย่างจะควบกันจะต้องไม่มีข้อแม้ใด ๆ ทั้งสิ้น

3. จะต้องได้รับความยินยอมจากบรรดาหุ้นส่วนทั้งหลาย

ดังได้กล่าวแล้วว่าการควบห้างรวมกับห้างอื่นนั้น อาจจะไม่เป็นที่ประยุตนาของหุ้นส่วนบางคน ฉะนั้นเพื่อหลีกเลี่ยง การบังคับจิตใจกันกฎหมายเลยกำหนดว่า การควบห้างได้นั้น จะต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นเอกฉันท์ด้วย มิฉะนั้นจะควบห้างกับห้างอื่นไม่ได้ กฎหมายบังคับไว้เลยว่าต้อง เป็นความยินยอมของหุ้นส่วนทุกคนด้วย แต่ถ้าเกิดปัญหาขึ้นว่า ถ้าเสียงส่วนมากยินยอม แต่บางส่วนไม่ยินยอมจะควบห้างได้ หรือไม่ ผู้เขียนมีความเห็นว่ายังควบห้างไม่ได้ เพราะไม่ได้เป็น ไปตามที่กฎหมายประสงค์ไว้คือต้องยินยอมทุกคน แต่ปัญหานี้ แก้ไขได้โดยต้องรอให้หุ้นส่วนที่ไม่ยินยอมนั้นออกจาก การเป็นหุ้นส่วนของห้างไปก่อน ซึ่งคงจะไม่นาน เพราะห้างหุ้นส่วนนั้น ถ้ากิจการขัดแย้งกันก็คงจะไม่อยู่ดูหน้ากันต่อไป โดยที่ประสงค์ จะควบห้างกับห้างอื่นก็อาจทำได้หลังจากไม่มีผู้ใดคัดค้านแล้ว

วิธีปฏิบัติในการควบห้างหุ้นส่วนจะกะเบี้ยน

เมื่อทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายในการควบห้างหุ้น ส่วนเข้าด้วยกัน ตามมาตรา 1073 แล้วต่อมาที่ต้องมาทราบว่าจะ มีวิธีปฏิบัติอย่างไรบ้างในการควบห้างเข้าด้วยกันนี้ ซึ่งกฎหมาย ได้วางหลักวิธีปฏิบัติไว้ในมาตรา 1074 ดังต่อไปนี้คือ

- จะต้องดำเนินการประกาศในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น อย่างน้อย 2 ครั้ง หมายความว่า หลังจากที่แต่ละห้างได้มี การตกลงยินยอมกันในระหว่างหุ้นส่วนทุกคนให้มีการควบห้าง กันเข้าด้วยกันแล้ว กฎหมายก็ให้แต่ละห้างเรียบร้อยที่จะดำเนิน

โฆษณาการควบห้างระหว่างห้างของตนเองกับห้างอื่นลงในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่ห้างนั้นมีสำนักงานตั้งอยู่อย่างน้อย 2 ครั้ง อาจจะประกาศที่เดียว 2 ฉบับเลยก็ได้ เพื่อให้ประชาชนหั้ง.libraryทราบ โดยเฉพาะเจ้าหนี้ของห้างให้ทราบด้วย เพราการควบห้างนี้อาจจะทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบได้ ดังนั้นจึงจะต้องมีการประกาศให้ทราบ ถ้าบุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับห้างและอาจจะเสียประโยชน์จากการควบห้างนี้ได้ก็ให้มำทำการคัดค้านได้ต่อไป

2. จะต้องส่งคำบอกรถว่าการควบห้างนี้ให้เจ้าหนี้ของห้างทราบด้วยว่าจะคัดค้านหรือไม่ นอกจากจะทำการโฆษณาลงในหนังสือพิมพ์ดังที่กล่าวมาในข้อ 1 และ ห้างหุ้นส่วนต้องทำหนังสือแจ้งไปยังบรรดาเจ้าหนี้ของห้างทุกคนให้ทราบเรื่องการควบห้างนี้ และต้องบอกไปด้วยว่าถ้าจะคัดค้านก็ต้องรีบคัดค้านเสียภายใน 3 เดือน นับแต่วันทราบการของกล่าวนี้ ถ้าเกินจากเวลาที่กำหนดนี้จะถือว่าไม่มีการคัดค้าน เป็นการยินยอมให้มีการควบห้างได้ เหตุผลที่กฎหมายให้ทางห้างต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าหนี้ของห้างนั้น ก็เพราะว่าการควบห้างนั้นหนี้สินต่าง ๆ ของห้างเดิมจะรวมกลายไปเป็นหนี้สินของห้างใหม่ ซึ่งอาจจะมีเจ้าหนี้เพิ่มขึ้นอีกหลายสิบคนก็เป็นได้ ความเป็นเจ้าหนี้ในทรัพย์สินของห้างใหม่นั้นก็ต้องแบ่งกันไป ซึ่งเป็นผลให้เจ้าหนี้ของห้างเดิมเสียประโยชน์ได้ เพราะถ้าห้างเดิมตัวหุ้นส่วนปันจានนี้อยู่เพียงรายเดียว ก็ยอมได้รับชำระหนี้เต็มที่คืนโดยอยู่แล้วโดยไม่ต้องให้ทางห้างนำเงินไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายอื่นอีก ดังนั้นเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ห้างหุ้นส่วนที่จะควบห้างกับห้างอื่นนั้นกฎหมายเลยว่าต้องขอความยินยอมจากเจ้าหนี้ของห้างตนเสียก่อน ถ้าเขายินยอมไม่คัดค้านก็ดำเนินการควบห้างต่อไปได้ แต่ถ้าไม่ยินยอมแล้วคัดค้านมากaway ใน 3 เดือน นับแต่วันได้รับคำบอกรถว่าแจ้งการควบห้างนั้น ห้างนั้นก็จะทำการควบห้างไม่ได้

มีปัญหาว่าถ้าเจ้าหนี้คัดค้านมากaway ในกำหนด 3 เดือน

ก็จะควบห้างไม่ได้ จะทำอย่างไรต่อไปดี ถ้าทางห้างอยากระควบห้างให้ได้ บัญชานี้มีทางแก้ของกฎหมายว่า ถ้าเจ้าหนี้คัดค้านมา และทางห้างอยากระควบห้างให้ได้ ก็ต้องหาวิธีการให้เจ้าหนี้พอใจ เชื่อใจ ว่าถ้าควบห้างกันแล้วหนี้ของเจ้าหนี้นั้นจะไม่สูญเสียเงิน ต้องได้รับชำระเต็มอยู่ดี วิธีการนั้นก็คือหาหลักประกันมาให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นหลักประกันในหนี้นั้น เช่นหา ทรัพย์สิน มาให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้ หรือหาเงินมาชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปเลยจะได้หมดความผูกพันกันไป ก็ทำได้ทั้งนั้น

3. ต้องทำการจดทะเบียนการควบห้างด้วย หมายความว่า หลังจากผ่านขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว แต่ละห้างก็ดำเนินการต่อไป คือต่างหากันไปจดทะเบียน ขอควบห้างกันต่อนายทะเบียนธุรกิจต่อไป การนำไปจดทะเบียนควบห้างนี้จะต้องนำหลักฐานต่าง ๆ เช่นความยินยอมของหุ้นส่วน การประกาศโฆษณาหนังสือพิมพ์ และหนังสือยินยอมของเจ้าหนี้ที่ไม่คัดค้านไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ทะเบียนด้วย เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจสอบหลักฐานครบแล้วก็จะจัดการจดทะเบียนการควบห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลทั้ง 2 ห้างเข้าด้วยกันเป็นห้างใหม่ ส่วนซึ่งใหม่ของห้างใหม่นั้นก็สุดแล้วแต่จะตกลงกันให้ใช้ชื่ออะไรก็ได้ แต่อย่าให้ไปซ้ำหรือคล้ายคลึงกันห้างอื่น ๆ ก็เป็นใช้ได้ สำหรับวัตถุประสงค์ของห้างใหม่ ก็จะเอาวัตถุประสงค์ของห้างเก่ามารวมกัน หรือจะเขียนเพิ่มเติมใหม่อย่างไรก็ได้ “ไม่มีบัญชาทางกฎหมายอย่างไร

ผลของกฎหมายในการควบห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1076 ว่า เมื่อมีการควบห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเข้ากันแล้ว ห้างที่เกิดขึ้นใหม่ย่อมรับเอากองทุน ศิทธิ และความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่ห้างเดิมได้มีอยู่นั้นไปหมดทั้งสิ้น ซึ่งหมายความว่า หักลูกหนี้ และเจ้าหนี้ของห้างเดิมเมื่อย่างไร จะต้องโอนมาอยู่เป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ของห้างใหม่ทั้งหมด ห้างใหม่จะรับแต่ของดี ๆ ไปไม่ได้ ต้องรับส่งที่ไม่ดีไปด้วย ถึงจะถูกต้องทุกประการ